

- În zorii zilei de 9 iunie 1912, Caragiale a murit subit în locuința sa de la Berlin, din cartierul Schöneberg, bolnav fiind de arterioscleroză.

Accelerat no. 17

Un individ purtând pe umeri o șubă largă, cu o căciulă mare pe ceafă, stă la masă în restaurantul Gării de Nord și bea ceai. Are un geamantan de pânză cu cercuri de tinichea alături pe un scaun, și pe masă un sac de piele neagră, prin mănușa căruia își ține petrecută bine mâna stângă până la încheietura brațului. După figură, după maniere și port, trebuie să fie vreun negustor ori arendaș din provincie. Un domn bine îmbrăcat, blană cu guler de astrahan și căciuliță asemenea, bea cafea la altă masă, fumează și se uită din când în când către provincial, care nu ia seama deloc că-l observă cineva. În același timp, domnul trage cu ochii la ușă: așteaptă desigur pe cineva, și cu nerăbdare. Negustorul plătește ceaiul. Îndată, iată și hamalul vine să-i spună că trenul a tras la peron; și ia geamantanul de pânză și vrea să-i ia și sacul de piele, ca să-l ușureze pe pasager; dar acesta își trage repede mâna cu sacul și refuză serviciul. Sacul nu e mare, dar trebuie să fie greu, fiindcă pasagerul, ridicându-se, trebuie să-l țină și de dedesubt cu mâna dreaptă. Hamalul pornește spre ușă; negustorul după el. Domnul, care n-a scăpat din ochi nicio mișcare, s-a ridicat și el și pornește pe urma negustorului la cățiva pași. Negustorul s-a suit într-un vagon de clasa întâi și șade pe corridor cu sacul lui în brațe. Domnul se plimbă de colo până colo pe peron, trăgând cu ochiul aci cătră partea pe unde vin pasagerii, aci cătră geamul la care stă în picioare omul cu sacul, pe când acesta

se uită foarte distrat pe geam la mișcarea de pe peron. Mai sunt cinci minute... Domnul de pe peron se vede bine că fierbe de nerăbdare... În sfârșit, un om îmbrăcat modest, un fel de fecior de casă, făcându-și greu loc prin multime, sosește gâfâind cu un geamantan frumos de piele rusească, cu un tartan și cu un bilet de clasa întâi.

– Dobitocule ! era să mă faci să scap trenul !... Apoi, luându-și bagajul și biletul, trage la o parte pe fecior și îi șoptește pripit și cu un aer foarte sever. Mai sunt două minute. Domnul, ajutat de fecior, se suie în vagon unde e negustorul. Acesta, îndată ce s-a suit domnului, trece din corridor în cupeu, pe când domnul face fel de fel de semne de inteligență feciorului său, care stă drept în față-i pe peron. Fluierul întâi... Apoi numai decât al doilea... Frânele se desfac... Trenul a pornit. Domnul intră în cupeu după negustor, care s-a dezbrăcat de șubă și șade cu sacul pe mână.

– Bonsoar, zice domnul.

– Bonsoar, răspunde negustorul. Și domnul se aşază pe fotoliu din față, după ce și-a pus geamantanul în plasă și tartanul la căptăi. Doi-trei kilometri tăcere.

– Mergeți departe ? întreabă domnul.

– De ! departe și nu departe...

– ... ?

– Până la Mărășești...

– Până la Mărășești ?

– Da. Dar dv. ?

– Și eu tot până la Mărășești.

– Vezi ?... După daraveri...

– Da, după daraveri. Dar dv. ?

– Tot după daraveri.

Conductorul... Taie biletul domnului și întinde mâna către negustor...

– 753, zice omul, care pare că deja moțăie, și pune mâna în buzunar să arate carta... Conductorul salută și pleacă.

– Aveți cartă permanentă ? întreabă domnul. Sunteți poate la Senat...

– Ba nu... am bilet de abonament... Am multe alergături și-mi vine mai ieftin... Chitila...

– Puțină lume astăzi în tren. În tot vagonul suntem numai noi și încă un pasager în alt cupeu. E bine... putem dormi până la Mărășești ! zice domnul, lungindu-se pe fotoliuri și acoperindu-se cu tartanul.

– A ! eu nu dorm niciodată în tren, zice negustorul... Știți, umblu cu bani... Pungași...

Frate, să fie adevărat ?...

– Ei, bravos ! Nu s-a-ntâmplat și mai acu' o lună ?...

– Eu, drept să-ți spun, nu m-am gândit niciodată...

S-o fi întâmplat aşa o dată.

– Numa' o dată ?

– În clasa întâi ?

– Tocmai în clasa întâi, firește, zice negustorul. Mie, ce să-ți spui ? mi-e frică al dracului. Mi se-ntâmplă căteodată să am sume mari cu mine... bunioară ca acumă...

– !...

– Glumă e să mă arză odată cu o avere de om.

– ... !!!

– Patruzeci de mii de franci !...

– ... !!!

– Să ferească Dumnezeu ! M-ar omorî ! adaogă provincialul.

– Nu și se pare dumitale că e prea cald aici ? întreabă domnul, ștergându-se de sudoare.

– Nu, răspunde negustorul, e tocmai potrivit.

– Mie mi-e grozav de cald. Si domnul iese să se răcorescă puțin în corridor. Peste câteva momente, domnul se reîntoarce la locul lui.

– Mă rog, zice provincialul, trenul ăsta se mai oprește undeva până la Ploiești ?

– Da... la Periș, două minute.

– La Ploiești, ne dăm jos, să luărăm câte-o dulceață...

– ...Ne dăm, dacă vrei, zice domnul distrat, ca de pe altă lume, și se trântește să doarmă, încelindu-se cu tartanul peste cap. Trenul a plecat din Periș. Negustorul scoate un măr din buzunarul șubei și începe să ronțăie. Deodată domnul se ridică:

– Peste puțină să dorm... teribil de cald ! Apoi dă geamantanul jos, îl deschide și scoate un șipușor elegant; deșurufează dopul și oferă negustorului.

– Cognac...

– Mersi... De zece ani nu mai pun spirtoase în gură...

– E extrafin...

– Mersi... Sunt oprit...

Domnul, mâhnit de refuz, însurupează la loc dopul, punе șipușorul în geamantan, pe care-l aruncă iar în plasă. Apoi, suflând greu de căldură, iese iarăși în corridor, unde se plimbă de colo până colo. Provincialul se lungește bine, punându-și sacul căpătăi. Conductorul:

– Biletele pentru Ploiești, domnilor !... Domnul din corridor dă discret biletul său... Si reintră în cupeu, trăgând ușa cu multă băgare de seamă ca să nu deranjeze pe negustor, care are probabil intenții să atipească.

– Puteți umbla cât de tare, zice omul culcat; nu dorm. Unde pot eu dormi ?... Mă lasă să dorm căpătăiul ăsta ? și zicând asta, bate cu palma pe săculeț, care sună foarte plin. Domnul scoate portabacul și oferă negustorului:

– Regale...

– Mersi, zice omul cu sacul; de zece ani m-am lasat de tutun... Sunt oprit...

Apoi, după o pauză lungă:

– Apropo, ziceai dumneata adineaori... de pungași... în tren. Să vezi ce s-a-nțâmplat unui negustor, un prieten al meu !... Venea cu doi înși de la Roman în clasa-ntâi... I-a luat vreo opt mii de lei... știi cum ? Unul i-a tot dat să bea niște vin dulce cu dresuri, și altul i-a dat să fumeze o țigară, cu afion, cu dracu' știe ce... A adormit omul buștean... Când s-a trezit la București cu capul buimac, era singur în wagon, și tot, blană, geamantan, bani, ceas, tot îi luaseră.

– Ei ! i-o fi luat și inelele din deget, zice domnul, râzând ciudat.

– De unde știi asta ? întrebă iute negustorul. Apoi, după o pauză scurtă, râzând și el:

– Firește că i-a luat și inelele.

– Intrăm în Ploiești...

– Ne dăm jos ? întrebă provincialul și, ridicându-se, își petrece mâna prin mănușa sacului și ia bunda pe umeri.

Domnul stă o clipă la gânduri; apoi:

– Ne dăm... Nu-ți iei, adaogă zâmbind ironic, și geamantanul ?

– De geamantan nu-mi pasă ! câteva boarfe de schimbăt.

Ploiești... Trenul stă la peron.

Negustorul coboară cu sacul; domnul după el cu geamantanul de piele rusească și tartanul... Dar n-apucă să facă trei pași și dau piept în piept cu doi vlăjari, niște mitocani, cari parcă le-ar ține drumul. Domnul vrea să dea pe de lături.

– Scurt mișcarea ! comandă cu autoritate negustorul, și cele două namile au și-nhățat strâns pe domnul, fiecare de câte o mână... Orice luptă ar fi zadarnică !

– Luati-i sacul ! ordonă aspru negustorul.

Oamenii ascultă.

– Legați-l bine !...

Pe urmă, cătră domnul, care tremură din toate încheieturile și nu protestează câtuși de puțin față cu aşa sălbătacie:

– Apoi, de când mă freci, amice ! cât o să umblu după d-ta ?... Cognac, a ?... extrafin... țigarete, a ?... Regale, a ?...

Amici

Domnul Mache șade la o masă în berărie și așteaptă să pice vreun amic; e vesel și are poftă de conversație.

N-așteaptă mult. Peste câteva momente, iată că-i seosește unul dintre cei mai buni amici, d. Lache. D. Lache e fără chef. S-apropie și șade și el la masă. Cititorul mă va ierta că nu dau nicio indicație de ton, de acțiune și de gamă temperamentală în tot decursul dialogului – indicație atât de necesară pentru citire caldă – și va suplini însuși cu imaginația această lipsă.

Lache: Bonsoar, Mache.

Mache: Bonsoar, Lache.

L.: Ai venit de mult ?

M.: Nu... De vreo zece minute... Iei o bere ?

L.: Iau.

M.: Băiete ! două mari... (Către Lache:) Da'... ce ai ? te văz cam...

L.: Nu prea am chef... Sunt obosit... Am stat azi-noapte târziu la Cosman, până la ziuă.

M.: Cu cine ?

L.: Cu niște amici... Am vorbit foarte mult de tine.

M.: Da ?... Ce ?

L.: E !... mai nimic... fleacuri ! Nu știi cum sunt oamenii noștri ?

M.: Adică... cum ? mă vorbea de rău ?... mă-njura...

L.: Uite, vezi ! ăsta e cusurul tău – exagerezi.

M.: N-ai spus tu ?

L.: Ce-am spus eu ? nu ți-am spus nimica... ți-am spus că aşa sunt oamenii... Tu vrei numaidecât să te laude toată

lumea și să nu-ndrăznească nimeni să-ți facă o critică, fie cât de mică. Vezi, ăsta e cusurul tău – prea te crezi.

M.: Ba nu mă crez deloc, să mă ierți; da' mă mir că nu găsiți alt subiect de conversație decât pe mine...

L.: Dacă a venit vorba... Mai la urmă, nu te-a vorbit nimeni de rău pe față... firește că n-ar fi întrăznit: știe ce buni prieteni suntem... Da' știi, așa ciupeli.

M.: Cam ce ?

L.: Secături... Mai ales unul dintre el nu te poate suferi, și ți-e amic.

M.: Cine-i ăla ?

L.: Ei ! asta e !... Ce-ți pasă ?

M.: Aș vrea să-l știi.

L.: Nu se poate.

M.: Parol de onoare că nu-i cer nicio socoteală; n-am să-l fac niciodată să-nțeleagă că am aflat ce-a spus...

L.: Mai întâi, nici nu știi ce a spus...

M.: Ce-a spus ?...

L.: Uite, ăsta e cusurul tău – ești curios.

M.: Bine, frate, firește că sunt curios să aflu ce se spune pe socoteala mea, mai ales de amici, ca să știu cui să mă încrez, cum să mă apăr.

L.: Mai luăm câte una mică ?

M.: Da.

L.: Băiete, două mici...
(Pauză. Chelnerul aduce paharele cu bere.)

M.: Ei ?

L.: Ei !...

M.: Ei ! ce spunea amicul ?

L.: Nu te poate suferi... Nu știu cum venise vorba de oameni deștepti, și zic eu: „Uite, Mache e băiat deștept”... că știi că eu te-am considerat întotdeauna ca foarte

deștept, nu că mi-ești amic, fiindcă mai la urmă, dă-mi voie să-ți spun, n-am niciun interes să-ți fac curte... Acu', ce să mai vorbim ?... te cunosc și mă cunoști, slavă Domnului ! toate defectele le pot avea; dar trebuie să mărturisiți toți că am și eu o calitate – sinceritatea; și-ți spun sincer că mi-ar părea foarte rău să vie tocmai amici și să zică, mă-nțelegi...

M.: Bine, monșer, cine zice ?

L.: Tu.

M.: Eu ?

L.: Văz că te uiți la mine așa, cu un aer care de ! parcă vrei să-mi zici că nu crezi.

M.: Da' mai întâi ce să crez ? că nu mi-ai spus nimic. Mi-ai spus că unul dintre amicii cu cari erai aseară nu mă poate suferi și că tu ai susținut că eu sunt deștept.

L.: Am susținut, firește.

M.: Dar amicul meu, care nu mă poate suferi ?

L.: Apoi tocmai la asta vream s-ajung; dar dacă mă întrerupi mereu ! Uite, vezi ! ăsta e cusurul tău – întrerupi !

M.: Ei ! iaca nu mai întrerup; spune, ascult.

L.: Când am zis eu că ești deștept, întâi a zâmbit așa, adică: „Prost ești !”, mie, și pe urmă zice: „O fi deștept, nu zic; dar e cam... zevzec”.

M.: Zevzec !

L.: Zevzec.

M.: Ei ! după ce mă judecă dumnealui pe mine că sunt zevzec ?

L.: După multe, cari le spunea el...

M.: Cam ce ?

L.: Că ți-ai neglijat totdeauna slujba...

M.: Nu-i adeverat !

L.: Că era să te dea afară până acum de vreo trei ori...